

Vergeforeningen for enslig mindreårige asylsøkere

Deres ref: :

Vår ref: 09/2556-2/CMI

Oslo, 23.07.2009

SYNSPUNKTER FRA VERGER FOR ENSLIG MINDREÅRIGE ASYLSØKERE

Utlendingsdirektoratet (UDI) viser til e-post av 19.05.09, fra Anton Steen. Vedlagt e-posten følger oppsummering og resultat av en spørreundersøkelse blant vergene for enslige mindreårige asylsøkere.

UDI takker for oppsummeringen og synes det er flott at vergeforeningen har tatt initiativ til en slik undersøkelse. Det gir oss et nyttig innblikk i hvordan vergene opplever sin rolle og deres møte med utlendingsforvaltningen. Vi ønsker samtidig å komme med noen kommentarer, og å gi noen tilbakemeldinger, til de problemstillingene og utfordringene undersøkelsen reiser.

Utlendingsdirektoratet vil innledningsvis beklage at det har tatt lang tid å besvare denne henvendelsen.

Kvaliteten på asylintervjuet

Av undersøkelsen fremgår det at 80 % mener intervjuet er tilfredsstillende for å få frem asylhistorien, mens 20 % har dårlig erfaring.

Når det gjelder asylintervju av enslige mindreårige skal det alltid være en verge tilstede under intervjuet. Vergen har mulighet til å stille spørsmål til søkeren dersom vergen mener at det er deler av asylhistorien som ikke er godt nok dekket i asylintervjuet. Vergen har for øvrig plikt til å være med på å oppklare misforståelser og unøyaktigheter i intervjurapporten (jf. *Veiledning til vergene for enslige mindreårige asylsøkere*).

Hvis vergen ønsker det, kan han/hun komme med tilbakemelding til intervjuer i løpet av dagen, dersom det er noe vergen ønsker annerledes. UDI vil bemerke at det er viktig at dette gjøres uten at søkeren er til stede, da det ellers kan skape uttrykk for søkeren. Vergen får også en mulighet på slutten av dagen til å komme med en kommentar, (som nedtegnes i intervjurapporten), om hvordan intervjuet er blitt gjennomført. Det er viktig at vergen her synliggjør det han/hun eventuelt mener er utilstrekkelig ved intervjuet. UDI oppfordrer alle vergene til å gi en tilbakemelding til intervjuer så raskt det lar seg gjøre, slik at eventuelle mangler kan bli rettet.

Søkerens advokat får tilsendt intervjuet, og vil kunne henvende seg til UDI dersom han/hun mener at intervjuet ikke har belyst søkerens asylhistorie i tilstrekkelig grad. Det er også mulig for søkeren/vergen/advokaten å sende inn utfyllende informasjon i etterkant av asylintervjuet. Slik informasjon vil bli tatt med i vurderinger forbundet med vedtaksfattingen. Dersom saksbehandler som skal fatte vedtak i saken mener at saken ikke er tilstrekkelig opplyst, vil det bli gjennomført et tilleggsintervju.

UDI vil også poengtere at hovedformålet med asylintervjuet er å få mest mulig relevant informasjon som kan ha betydning for vurderingen av søknaden. I den forbindelse kan det kanskje stilles spørsmål som fremstår som unødvendige for vergene, men som UDI mener er av betydning for å få belyst saken tilstrekkelig. Andre elementer av asylhistorien kan imidlertid ha mindre betydning for vedtaket i saken.

Alle saksbehandlere som intervjuer enslige mindreårige har gjennomgått en opplæring. Det er videre utarbeidet skriftlige retningslinjer og gitt føringer for hva som skal tas opp under intervjuet med enslige mindreårige. Hva som er viktig og relevant informasjon kan også variere fra sak til sak, der det blant annet blir sett hen til hvilket land søkeren kommer fra. UDI oppfordrer vergene til å vise forståelse for dette.

UDI mener det er gledelig at så mange som 80 % av vergene mener intervjuet gjennomføres på en tilfredsstillende måte. For å kunne gi noe nærmere tilbakemelding til vergene, er UDI avhengig av å kjenne mer til hva den dårlige erfaringen konkret går ut på.

Kontakt med saksbehandler

Hele 65 % mener det er vanskelig å komme i kontakt med saksbehandleren i UDI.

Vi finner det beklagelig at så mange opplever kommunikasjonen og informasjonsflyten mellom UDI og vergene som vanskelig. UDI har selvfølgelig forståelse for at verger som ikke får kontakt med saksbehandlere er frustrerte, og vi prøver stadig å bli bedre på dette området. Den store økningen av enslige mindreårige asylsøkere har satt oss på prøve. I takt med at saksmengden øker, er det utfordrende å imøtese alle henvendelser fortløpende. UDI ønsker imidlertid å være serviceorientert og i størst mulig grad imøtekomme våre brukeres behov for å komme i kontakt med oss. Vi vil derfor jobbe aktivt for å finne løsninger og rutiner som kan ivareta dette.

UDI tilstreber at alle søkere raskt får tildelt en saksbehandler. Men det er ikke nødvendigvis samme person som intervjuer som fatter vedtak i saken. Det er også slik at alle saksbehandlerne intervjuer søkere. Saksbehandler vil derfor være utilgjengelig for henvendelser de dagene de foretar asylintervju.

Dersom søkeren ikke har fått tildelt saksbehandler eller vedkommende ikke er å treffe, kan en henvendelse rettes til bfe@udi.no. E-posten vil bli videresendt til saksbehandler, eller besvart av kontortjenesten. For generelle spørsmål knyttet til utlendingssaken/asylsaken, kan det tas kontakt med opplysningstjenesten 23 35 16 00/ ots@udi.no. Generelle spørsmål knyttet til vergeoppdraget kan rettes til Norsk Folkehjelp vergevakt@npaid.org. Hensikten med avtalen med Norsk Folkehjelp er blant annet for å avlaste UDI med slike henvendelser. UDI vil for øvrig også oppfordre vergene til å ha tett kontakt med advokat i saken, jf veiledning til verger for enslige mindreårige asylsøkere. Når det gjelder mottaksforhold og flytting fra transitt til ordnære mottak, kan vår enhet i Region- og mottaksenheten kontaktes på e-post RMA_EMamidertidigenhet@udi.no.

Fra april 2009 har UDI opprettet en hjelpevergevaktordning. Denne ordningen går i korte trekk ut på at:

- Gjennomsnittlig oppholdstid i transittmottak reduseres til 2-3 uker.
- En gjennomsnittlig oppholdstid i transittmottak på 3 uker vil medføre en økning av kapasiteten i transittmottak.

- Ved etablering av en hjelpevergevaktordning vil hjelpevergen kunne følge en enslig mindreårig fra ankomst til gjennomført intervju og en eventuell fremleggelse av resultat av aldersundersøkelse.

Mål for ordningen er:

- Å bidra til en vesentlig nedkorting av oppholdstid på transittmottak i Oslo.
- En best mulig gjennomføring av aldersundersøkelser-vurdering.
- En total saksbehandlingstid på 6 måneder på asylsøknader fra enslig mindreårige, samt
- Å gi hjelpevergen en vesentlig bedre mulighet til å oppfylle vergerollen ovenfor søker.

Erfaring med saksbehandleren

Når det gjelder vergenes generelle erfaring med saksbehandlerne, fremgår det at 38 % er misfornøyd, bare 20 % er fornøyd. UDI synes dette er beklagelig, men er samtidig usikker på hva den generelle erfaringen faktisk består i. Vi mottar gjerne en mer konkret tilbakemelding på hvilke deler av saksbehandlingen vergene er misfornøyd med.

Det vises videre til at profesjonalitet er en av UDIs kjerneverdier. Det legges stor vekt på at saksbehandlerne innehar og videreutvikler god kompetanse på det feltet de jobber med. For alle som jobber med enslige mindreårige blir det gjennomført en generell opplæring, samt at det gjennomføres videregående opplæring i både vedtaksfetting og intervjuing av enslige mindreårige.

I tillegg til dette opprettet UDI i januar 2009 en egen enhet, Barnefaglig enhet, i Asylavdelingen. Denne har ansvaret for å behandle søknader fra enslige mindreårige. Formålet med denne organiseringen er blant annet at saksbehandlerne skal spesialisere seg på en type tematikk innenfor saksbehandling og intervju. UDI mener det både faglig og administrativt er store fordeler ved at kompetansen blir samlet. Gjennom et faglig fokusert miljø, vil man på best mulig måte kunne sikre kompetansen, og at hensynet til barn blir ivarettatt i saksbehandlingen. Ved å samle porteføljen av søknader fra enslige mindreårige, ønsker UDI også å fremstå som mer oversiktlig i kontakten med både brukere og tilgrensende etater.

Aldersvurderingen

I henhold til Utlendingsdirektoratets retningslinjer for aldersvurdering, skal alder fastsettes etter en helhetsvurdering. I denne vurderingen inngår blant annet en tannundersøkelse. En medisinsk aldersundersøkelse kan aldri si med nøyaktig sikkerhet hvor gammel en person er, det legges derfor alltid inn en sikkerhetsmargin i konklusjonen til Odontologisk fakultet. For å foreta en mest mulig riktig vurdering av søkerens alder, er vergenes innspill svært nyttig. Vergene kan ha en god forutsetning for å uttale seg om søkerens alder fordi de møter, og blir kjent med, søkeren over tid. Det er derfor gledelig å se at så mange som 94 % av vergene mener de får uttale seg før alder fastsettes.

Overflytting og oppfølging av søkeren

UDI registrerer at mange verger opplever at de får alt for dårlig informasjon i forbindelse med overflytting til nye mottak.

Asylsøkere som oppgir å være enslige mindreårige gis tilbud om innkvartering i egne transittmottak for enslige mindreårige asylsøkere fram til asylintervju er foretatt, og resultat av aldersundersøkelsen foreligger. Søkere som får et resultat fra aldersundersøkelsen som indikerer at de er 20 år eller mer, fordeles som hovedregel til ordinære mottak. Søkere som får et resultat på aldersundersøkelsen som tilsier at de er 19 år eller yngre, fordeles til avdelinger/mottak for enslige mindreårige. Tannlegehøgskolen har et slingsringsmonn på 1,5 år

på sine aldersundersøkelser, derfor er grensen satt ved 2 års avvik i forhold til myndighetsalder ved fordeling til ulike typer mottak.

Søkerens alder fastsettes formelt først når UDI fatter vedtak i personens asylsak. Aldersvurderingen som skjer i forbindelse med asylvedtaket er foretatt etter en konkret helhetsvurdering, der flere momenter enn resultatet av aldersundersøkelsen har betydning for utfallet. I selve fastsettelsen av alderen stilles det strengere krav til sikkerhetsmarginen. Årsaken til det er at konsekvensene for søkeren er større ved en uriktig vurdering av asylsaken, enn ved vurderingen som gjøres i forbindelse med fordeling av søkere til mottak. Dette innebærer at personer som har blitt fordelt til ordinære mottak på grunnlag av resultatet av aldersundersøkelsen, senere kan få vedtak hvor de har fått beholde sin status som enslig mindreårig.

Det er viktig å understreke at selv om alle som søker asyl i Norge skal få tilbud om innkvartering i et asylmottak, er det ikke slik at alle som oppgir å være enslige mindreårige har rett på plass i en avdeling/mottak for enslige mindreårige. Bakgrunnen for at ikke alle søkere som selv oppgir at de er enslige mindreårige får plass på mottak/avdelinger for enslige mindreårige etter transittfasen, er et ønske om å skjærme de yngste søkerne i størst mulig grad. Det er også slik at de som blir vurdert til å ha et stort omsorgsbehov, samt de som er yngst, må prioriteres slik at de får et botilbud med best mulig oppfølging.

Det er videre slik at det er et sterkt press på transittsystemet, fordi antallet asylsøkere som oppgir at de er enslige mindreårige, er rekordhøyt. For å sikre innkvartering til alle som kommer, må UDI fortløpende og så effektivt som mulig, frigjøre plasser i transittmottakene. Dette gjøres ved at personer som har mottatt resultat på aldersundersøkelsene, flyttes ut av transittsystemet og inn i det ordinære mottakssystemet.

Vergene skal alltid få kopi av aldersundersøkelsen, og vil på den måte få et forvarslet om at en flytting er nærstående. Når det gjelder selve flyttingen, er det begrenset hva slags informasjon som kan gis i forkant. Nettopp fordi dette må skje raskt. Samtidig ser UDI vergenes behov for informasjon om når flyttingen skal gjennomføres og hvor søkeren skal bo. UDI jobber fortløpende med å forbedre rutinene på dette området, og tilstreber at vergene skal få beskjed i bedre tid før flytting.

Vergene må imidlertid være klar over at deres oppdrag i utgangspunktet opphører ved utflytting fra transitt. UDI har mottak i alle regioner i landet, og mange søkere vil derfor bli plassert langt fra det sentrale Østlandsområdet. Overformynderiet i den kommunen den enslig mindreårig er i transitt, anmoder derfor om at overformynderiet i den nye kommunen oppnevner en verge for søkeren. Vi ser imidlertid at det ikke alltid følges opp like effektivt. Det medfører dessverre at enkelte søkere i en periode blir stående uten en verge. Det er derfor prisverdig at vergene i den innledende fasen, hvor søkeren oppholder seg i transitt, ønsker å følge opp og ivareta søkerens behov. Det vergene i så fall må gjøre hvis de fortsatt ønsker å stå som verge for søkerne, er å kontakte det respektive overformynderiet og be om å bli oppnevnt på nytt. I noen tilfeller vil dette kanskje fungere som en holdbar løsning, mens det for andre vil være utilfredsstillende ikke å ha vergen i nærmiljøet.

Avslutningsvis vil UDI bemerke at vergenes engasjement er helt uvurderlig både for de enslige mindreårige asylsøkerne, og for oss i utlendingsforvaltningen. Vi er derfor opptatt av et tett samarbeid og en god dialog. På den måten kan vi best løse de problemstillingene og de utfordringene vi møter. Samtidig er UDI opptatt av å ivareta vergens uavhengighet. UDI ser det derfor som sin viktigste oppgave i denne sammenheng å legge best mulig til rette for at vergene kan ivareta oppdraget de er satt til å utføre – å ivareta barnets beste og dets interesser i asylsaken.

Med hilsen

Ida Børresen
direktør

Hanne Jendal
avdelingsdirektør